

Deelnemingen en ongerealiseerde intercompanyresultaten

Jos Blommaert

SAMENVATTING De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft uitgebreide voorschriften ontwikkeld voor de verwerking van ongerealiseerde resultaten op intercompanytransacties in de vennootschappelijke en geconsolideerde jaarrekening. Volgens deze voorschriften moet bij toepassing van de nettovermogenswaarde steeds rekening worden gehouden met ongerealiseerde resultaten op intercompanytransacties. Dergelijke resultaten dienen bij downstream-leveranties proportioneel te worden 'geëlimineerd' en bij upstream-leveranties volledig. Bij sidestream-leveranties moet rekening worden gehouden met de afname van het relatieve belang in de deelneming. In de geconsolideerde jaarrekening dient men ongerealiseerde intercompanyresultaten voor het volle bedrag te elimineren. Door deze nieuwe voorschriften ontstaan verschillen tussen het vennootschappelijk en geconsolideerd eigen vermogen en resultaat. Dergelijke verschillen moeten worden toegelicht.

1 Inleiding

In het recente verleden hebben zich op het terrein van accounting een aantal affaires voorgedaan die het aanzien van het vakgebied geen goed hebben gedaan. Deze schandalen hangen vaak nauw samen met de vaststelling, de verwerking en het gebruik van geconsolideerde cijfers. Het is opmerkelijk dat in de regelgeving en in gepubliceerde jaarrekeningen in verhouding zo weinig aandacht is voor de verwerking van onderlinge groeps-transacties in de geconsolideerde jaarrekening. Daar-

Prof. Dr. J.M.J. Blommaert is hoogleraar Financial Accounting bij het departement Accounting en Accountancy van de Universiteit van Tilburg en hoogleraar Bedrijfseconomie bij het Centrum voor Bedrijfswetenschappen van de Universiteit Leiden.

door beschikt een onderneming over mogelijkheden om de hoogte van de geconsolideerde schuldpositie, winst en omzet binnen bepaalde grenzen subjectief te beïnvloeden, zonder dat dit wordt opgemerkt. Dit werkt ongewenst handelen in de hand.

In Nederland heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving nieuwe, uitgebreide voorschriften ontwikkeld voor de verwerking van ongerealiseerde intercompanyresultaten. Deze voorschriften zijn veel uitgebreider en gedetailleerder dan die in internationale accounting-standaarden¹.

In deze bijdrage wordt ingegaan op deze nieuwe regelgeving. Daarbij wordt apart aandacht besteed aan het waarderen en aan het consolideren van deelnemingen. Waardering van deelnemingen en consolideren van deelnemingen zijn verschillende concepten die uiteenlopende accountingprocedures vereisen. Bij de waardering van deelnemingen – onder bepaalde voorwaarden ook wel 'one-line consolidation' genoemd – gaat het om het bepalen van het bedrag van de waardering en winstbepaling van deelnemingen in de jaarrekening van een deelnemende onderneming. Consolideren van jaarrekeningen heeft betrekking op twee of meer juridisch zelfstandige maatschappijen die men uit economisch oogpunt als één geheel wil beschouwen. Op grond daarvan worden alle posten in de jaarrekening van deze maatschappen één voor één, vandaar ook wel 'line-by-line consolidation' genoemd, samengevoegd alsof er sprake is van één enkele onderneming.

De verwerking van intercompanyresultaten is niet alleen een boeiend en belangrijk accountingonderdeel, maar tevens een van de meest ingewikkelde, zowel conceptueel als praktisch. Om de effecten van ongerealiseerde intercompanyresultaten zo helder mogelijk uiteen te zetten, wordt niet gestreefd naar volledigheid. Zo wordt onder meer afgezien van het invoegen van intercompanyresultaten, negatieve in-

tercompanyresultaten, intercompanyresultaten met betrekking tot materiële vaste activa, veranderingen van deelnemingspercentages in de verslaggevingperiode, complexe deelnemingsstructuren en belastinglatenties. Ook wordt niet ingegaan op deelnemingen zonder invloed van betekenis en wordt niet stilgestaan bij de waardering tegen verkrijgingsprijs en actuele waarde.

De opzet van deze bijdrage is als volgt. Eerst worden de nieuwe voorschriften met betrekking tot de verwerking van ongerealiseerde intercompanyresultaten uiteengezet en worden met behulp van een voorbeeld de effecten van deze nieuwe regels beschreven (paragraaf 2). Daarna wordt ingegaan op de consolidatie van deelnemingen voorzover dit van belang is in het kader van de samenhang tussen de verwerking van ongerealiseerde intercompanyresultaten van beleidsafhankelijke ondernemingen in de vennootschappelijke en geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 3). Aan het einde van het artikel volgen enkele slotopmerkingen (paragraaf 4).

2 Waardering van deelnemingen

In gepubliceerde jaarrekeningen van Nederlandse ondernemingen is, anders dan in de ons omringende landen, de omvang van het getoonde eigen vermogen en resultaat na belastingen volgens de vennootschappelijke financiële overzichten meestal gelijk aan die in de geconsolideerde financiële overzichten. Dit wordt bereikt door de waardering van geconsolideerde deelnemingen in de vennootschappelijke jaarrekening te baseren op de vermogensmutatiemethode en daarbij onder meer rekening te houden met ongerealiseerde intercompanyresultaten. Voor ongerealiseerde intercompanyresultaten wordt per balansdatum een correctie op het vermogen en het resultaat van de desbetreffende deelnemingen aangebracht of op de desbetreffende activa en het eigen resultaat van de rechtspersonen zelf. Door een dergelijke aanpassing in de vennootschappelijke jaarrekening wordt voorkomen dat als gevolg van ongerealiseerde intercompanyresultaten een verschil ontstaat tussen het vennootschappelijke en geconsolideerde eigen vermogen en resultaat. Een toelichting met gevoelige informatie over het interne groepsverkeer hoeft dan niet te worden verstrekt. Om dit te bereiken worden de juridische grenzen van de accountingentiteit overschreden en wordt de waardering en winstbepaling van deelnemingen in de vennootschappelijke jaarrekening van de moedermaatschappij ondergeschikt gemaakt aan de geconsolideerde jaarrekening.

Veelal wordt gesteld dat de gelijkheid tussen het vennootschappelijke en geconsolideerde eigen vermogen en resultaat het gevolg is van de waardering van deelnemingen tegen nettovermogenswaarde. Sinds kort zijn er echter nieuwe voorschriften voor de verwerking van ongerealiseerde intercompanyresultaten die een dergelijke toepassing van de nettovermogenswaarde in de weg staan.

2.1 Nieuwe voorschriften

De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft recent een nieuwe Richtlijn 'De verwerking van resultaten op intercompanytransacties in de geconsolideerde en vennootschappelijke jaarrekening' gepubliceerd. In deze richtlijn wordt een intercompanytransactie omschreven als een overdracht van een actief of passief tussen groepsmaatschappijen, de deelnemende rechtspersoon en een niet-geconsolideerde deelneming van de rechtspersoon of niet-geconsolideerde deelnemingen van de rechtspersoon onderling (RJ 260.104). Uit deze definitie blijkt dat de RJ een ruime interpretatie hanteert voor 'intercompany'. Het begrip is niet beperkt tot transacties tussen juridisch zelfstandige maatschappijen die tot een groep behoren. Ook onderlinge transacties tussen deelnemingen zonder beleidsafhankelijke invloed worden tot het intercompanyverkeer gerekend.

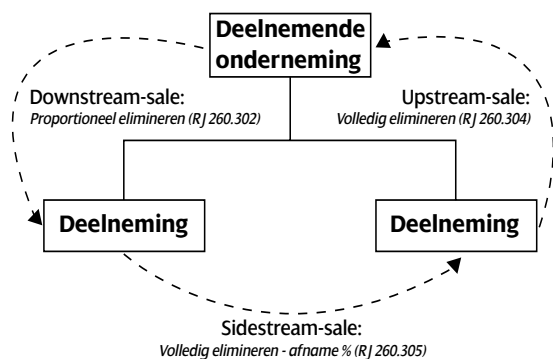
Er wordt een onderscheid gemaakt tussen downstream-, upstream- en sidestream-leveranties. Een downstream-leverantie is een overdracht van de feitelijk beleidsbepalende of deelnemende rechtspersoon aan een groepsmaatschappij of deelneming. Een upstream-leverantie is een overdracht van een groepsmaatschappij of deelneming aan de feitelijk beleidsbepalende respectievelijk deelnemende rechtspersoon en een sidestream-leverantie is een overdracht tussen groepsmaatschappijen en/of deelnemingen onderling. Met ongerealiseerde resultaten op deze transacties moet volgens de richtlijn niet alleen bij het samenstellen van de geconsolideerde jaarrekening, maar ook bij de waardering van deelnemingen in de geconsolideerde en de vennootschappelijke jaarrekening rekening worden gehouden.

In de vennootschappelijke jaarrekeningen gaat het om zowel beleidsafhankelijke als niet-beleidsafhankelijke deelnemingen. Resultaten op ongerealiseerde transacties in de vennootschappelijke jaarrekening dienen als volgt uit het resultaat van de deelnemende onderneming te worden 'geëlimineerd' (zie figuur 1):

- bij downstream-leveranties: proportioneel in overeenstemming met het belang in de deelneming (RJ 260.302);

- bij upstream-leveranties: volledig (RJ 260.304);
- bij sidestream-leveranties: volledig verminderd met de afname van het relatieve belang in de deelneming (RJ 260.305). Dit betekent dat bij een sidestream-leverantie (1) bij een kleiner relatief belang het resultaat *proportioneel* en (2) bij een groter of gelijk relatief belang het resultaat *volledig* buiten beschouwing dient te blijven.

Figuur 1. Verwerking ongerealiseerde resultaten in vennootschappelijke jaarrekening

De term ‘volledig’ in de nieuwe voorschriften kan mogelijk tot verwarring leiden. Volledig slaat op het ongerealiseerde intercompanyresultaat dat toekomt aan de deelnemende onderneming. Dat bedrag is gelijk aan een – met het deelnemingspercentage evenredig – deel van het ongerealiseerde resultaat van de intercompanytransactie.

2.2 Waardering deelnemingen en ongerealiseerde intercompanyresultaten

Er volgt nu een voorbeeld van de waardering van deelnemingen op basis van de nieuwe voorschriften. Om de omvang van het voorbeeld te beperken, wordt alleen ingegaan op positieve intercompanyresultaten met betrekking tot voorraden aan het einde van het boekjaar en wordt geabstraheerd van belastingen.

Mothcare bezit 75% van de aandelen van Dotone en 60% van de aandelen van Dotwo. Van deze ondernemingen worden de volgende cijfers verstrekt (zie tabel 1).

Toelichting bij sidestream-leverantie:
Het aandeel van Mothcare in het ongerealiseerde

intercompanyresultaat van Dotone bedraagt 75% van 80 = 60. Dit bedrag moet volgens de RJ-voorschriften volledig worden geëlimineerd. Daarbij moet echter rekening worden gehouden met de afname van het deelnemingpercentage (75% - 60%) over de ongerealiseerde winstopslag van de intercompanytransactie (15% van 80 = 12). Dit komt er in feite op neer dat men bij sidestream-leveranties niet dient uit te gaan van het deelnemingenpercentage in de leverende partij (Dotone, 75%) maar de ontvangende partij (Dotwo, 60%). Daarom moet men 60% van 80 = 48 ‘eliminieren’.

De balanswaardering van de deelneming in Dotone is als volgt:

Waardering deelneming Dotone op basis van jaarrekening Dotone	825
75% van 1.100 =	
Ongerealiseerde intercompanyresultaten	
Downstream-leverantie Dotone	
75% van 40 =	-30
Sidestream-leverantie Dotone	
100% van 60 - 15% van 80 =	<u>-48</u>
	-78
Waardering deelneming Dotone per 31 december 2004	747

Dit bedrag kan ook als volgt worden berekend:

Waardering deelneming Dotone op 1 januari 2004	600
75% van 800 =	
Resultaat deelneming Dotone over 2004	<u>147</u>

Waardering deelneming Dotone per 31 december 2004	747

De berekeningen van het resultaat en de waardering van de deelneming in Dotwo verlopen in beginsel op dezelfde manier:

Resultaat deelneming Dotwo op basis van jaarrekening Dotwo	90
60% van 150 =	
Ongerealiseerde intercompanyresultaten	
Upstream-leverantie Dotwo 100% van 45 =	<u>-45</u>
Resultaat deelneming Dotwo over 2004	45

Toelichting bij upstream-leverantie:
Het aandeel van Mothcare in het ongerealiseerde intercompanyresultaat van Dotwo bedraagt 60% van 75 = 45. Dit bedrag moet volledig worden geëlimineerd.

De balanswaardering van de deelneming in Dotwo kan als volgt worden vastgesteld:

Tabel 1. Balansen

Balans Mothcare BV per 31 december 2004			
Diverse activa	2.500	Geplaatst kapitaal	800
Voorraden	300	Reserves	630
Deelneming in Dotone		Onverdeelde winst	
Deelneming in Dotwo	—	Vreemd vermogen	<u>2.000</u>
Totaal		Totaal	

Onder de voorraden bevinden zich goederen geleverd door Dotwo met winsttopslag van 75.

Balans Dotone BV per 31 december 2004			
Diverse activa	1.350	Geplaatst kapitaal	600
Voorraden	200	Reserves	200
		Onverdeelde winst	300
		Vreemd vermogen	<u>450</u>
Totaal	1.550	Totaal	1.550

Het eigen vermogen van Dotone per 1 januari 2004 bedraagt 800. Onder de voorraden van Dotone bevinden zich goederen geleverd door Mothcare met winsttopslag van 40.

Balans Dotwo BV per 31 december 2004			
Diverse activa	470	Geplaatst kapitaal	400
Voorraden	430	Reserves	150
		Onverdeelde winst	150
		Vreemd vermogen	<u>200</u>
Totaal	900	Totaal	900

Het eigen vermogen van Dotwo per 1 januari 2004 bedraagt 550. Onder de voorraden van Dotwo bevinden zich goederen geleverd door Dotone met winsttopslag van 80.

Het resultaat op de deelneming in Dotone kan als volgt worden vastgesteld:

Resultaat deelneming Dotone op basis van jaarrekening Dotone 75% van 300 =	225
Ongerealiseerde intercompanyresultaten	
• Downstream-leverantie Dotone 75% van 40 =	-30
• Sidestream-leverantie Dotone 100% van 60 - 15% van 80 =	<u>-48</u>
	<u>-78</u>
Resultaat deelneming Dotone over 2004	147

Waardering deelneming Dotwo op basis van jaarrekening Dotwo 60% van 700 = 420
Ongerealiseerde intercompanyresultaten

Upstream-leverantie Dotwo 100% van 45 = -45
Waardering deelneming Dotwo per 31 december 2004 375

Dit bedrag kan in dit voorbeeld ook als volgt worden verkregen:

Waardering deelneming Dotwo op 1 januari 2004 60% van 550 = 330
Resultaat deelneming Dotwo over 2004 45

Waardering deelneming Dotwo per 31 december 2004 375

De journaalposten van het resultaat op de deelnemingen zijn opgenomen in de bijlage 1. Daaruit blijkt dat journaalposten met betrekking tot ongerealiseerde intercompanyresultaten in beginsel niet nodig zijn. Het gaat immers om het vaststellen en verwerken van de waardering en het resultaat van de deelneming in de vennootschappelijke jaarrekening van de deelnemende onderneming.

Als men toch dergelijke journaalposten wil maken, dan dient men eerst het zichtbaar resultaat in de jaarrekening van de deelneming te verwerken en vervolgens

Tabel 2. Vennootschappelijke jaarrekening Mothcare

Balans Mothcare BV per 31 december 2004			
Diverse activa	2.500	Geplaatst kapitaal	800
Voorraden	300	Reserves	630
Deelneming in Dotone	747	Onverdeelde winst	492
Deelneming in Dotwo	375	Vreemd vermogen	2.000
Totaal	3.922	Totaal	3.922

Tabel 3. Geconsolideerde balans Mothcare

Geconsolideerde balans Mothcare per 31 december 2004			
Diverse activa	4.320	Geplaatst kapitaal	800
Voorraden	735	Reserves	630
		Onverdeelde winst	470
		Belang van derden	505
		Vreemd vermogen	2.650
Totaal	5.055	Totaal	5.055

correcties te boeken met betrekking tot de ongerealiseerde intercompanyresultaten.

Nadat de waardering van de deelnemingen in Dotone en Dotwo is vastgesteld kan de vennootschappelijke jaarrekening van Mothcare worden opgesteld (zie tabel 2).

Voor het vaststellen van het resultaat en de waardering van haar deelnemingen dient de deelnemende onderneming bij downstream-leveranties informatie te ontvangen over de samenstelling van de voorraad bij de deelneming op balansdatum. Bij upstream-leveranties dient men van de deelneming informatie te krijgen over de winstopslagen die ze in rekening heeft gebracht en bij sidestream-leveranties over de samenstelling van de voorraad van de ene deelneming en de berekende winstopslagen van de andere deelneming.

Als het gaat om beleidsafhankelijke deelnemingen kan de moedermaatschappij dwingende voorschriften uitvaardigen die ervoor zorgen dat men over die informatie de beschikking krijgt. Echter, bij niet-beleidsafhankelijke deelnemingen gaat die invloed doorgaans niet zo ver dat men informatie krijgt over berekende winstopslagen en aanwezige voorraden. In dat soort omstandigheden is voor deelnemingen die niet tot de groep behoren de door de RJ voorgeschreven waarderingwijze praktisch niet uitvoerbaar. Ook kan men zich afvragen of de voorschriften in overstemming zijn met artikel 389 Boek 2 BW. Bij upstream-leveranties

wordt immers voor het vaststellen van de nettovermogenswaarde de door de deelneming berekende winstopslag 'geëlimineerd' en daarmee de waarderinggrondslag bij de deelnemende onderneming aangepast aan de waarderinggrondslag van de deelneming.

3 Consolidatie en ongerealiseerde intercompanyresultaten

Consolideren van jaarrekeningen betekent dat men de jaarrekening van een beleidsbepalende onderneming en die van haar beleidsafhankelijke deelnemingen weergeeft alsof er sprake is van 'één enkele onderneming'. Daartoe dient men in de geconsolideerde jaarrekening ongerealiseerde intercompanytransacties zowel uit de balanswaardering als het groepsresultaat te elimineren. Bij upstream- en sidestream-leveranties dient, als er sprake is van niet-volledige deelnemingen, de eliminatie pro rato ten laste van het minderheidsbelang in de verkopende groepsmaatschappij te geschieden (RJ 260.201). Bij dergelijke leveranties wordt immers een intercompanyresultaat behaald dat onderdeel is van het resultaat van de deelneming en eliminaties van dergelijke resultaten vinden plaats ten laste van het resultaat van die deelneming.

Op grond van deze voorschriften en de gegevens uit de vorige paragraaf kan de geconsolideerde balans worden verkregen (zie tabel 3).

De eliminatieposten voor het samenstellen van de geconsolideerde balans zijn opgenomen in bijlage 2.

De onverdeelde winst in de vennootschappelijke balans is niet gelijk aan die in de geconsolideerde balans. Dit verschil kan worden verklaard doordat op grond van de RJ-voorschriften de waardering en resultaatbepaling in de vennootschappelijke jaarrekening niet is gebaseerd op de omvang van het minderheidsbelang in de deelneming die het resultaat in de vennootschappelijke jaarrekening verantwoordt. Bij de downstream-leverantie is de winst tot uitdrukking gebracht door Mothcare (geen minderheidsbelang), bij de upstream-leverantie door Dotwo (minderheidsbelang van 40%) en bij de sidestream-leverantie door Dotwo (minderheidsbelang van 25%). Het verschil tussen de onverdeelde winst in de vennootschappelijke en de geconsolideerde jaarrekening kan als volgt worden verklaard:

Onverdeelde winst in vennootschappelijke jaarrekening	492
Correctie ongerealiseerd intercompanyresultaat:	
Downstream-leverantie: (75 – 100)% van 40	-10
Upstream-leverantie (60 – 60)% van 75	0
Sidestream-leverantie (60 - 75)% van 80	<u>-12</u>
	-22
Onderverdeelde winst geconsolideerde jaarrekening	470

Om verschillen tussen het geconsolideerde en vennootschappelijke resultaat en eigen vermogen te voorkomen, zou men ongerealiseerde resultaten van intercompanytransacties bij downstream-leveranties volledig moeten 'eliminieren' en bij sidestream-leveranties zou men dergelijke resultaten in de vennootschappelijke jaarrekening moeten verwerken zoals bij upstream-leveranties.

4 Slotopmerkingen

Recentelijk beschikken we in Nederland over uitgebreide en gedetailleerde voorschriften voor de verwerking van ongerealiseerde intercompanyresultaten. Nederland zou op dit terrein een voorbeeldfunctie kunnen vervullen, maar helaas zijn de nieuwe voorschriften nogal ingewikkeld en in een aantal gevallen praktisch onuitvoerbaar. Zo is het de vraag of men in de praktijk bij niet-beleidsafhankelijke deelnemingen over voldoende gegevens kan beschikken om de door de RJ voorgeschreven waarderingwijze toe te passen. Hierbij kan worden gedacht aan informatie over berekende intercompanywinstopslagen en aanwezige intercompanyvoorraden.

Ook zouden de voorschriften aan duidelijkheid winnen wanneer meer nadrukkelijk een onderscheid zou worden gemaakt tussen de waardering en consolidatie van deelnemingen. Bij de waardering van deelnemingen gaat het om de vaststelling van het bedrag dat in de vennootschappelijke en geconsolideerde jaarrekening als waarde en resultaat wordt getoond. Bij de waardering van deelnemingen hoeft men naar mijn mening geen intercompanyresultaten te elimineren. Dergelijke resultaten kunnen immers binnen de betreffende accountingentiteit als gerealiseerd worden beschouwd. Bij beleidsafhankelijke ondernemingen ontstaat als gevolg daarvan een verschil tussen het vennootschappelijke en geconsolideerde eigen vermogen en resultaat. Dat verschil moet worden toegelicht. In de toelichting komt daardoor nuttige informatie beschikbaar over ongerealiseerde intercompanytransacties tussen beleidsafhankelijke maatschappijen.

Het is mogelijk dat men verschillen tussen het geconsolideerde en vennootschappelijke vermogen en resultaat niet wenselijk acht. Men dient dan bij de bepaling van de nettovermogenswaarde bij downstream-leveranties de ongerealiseerde intercompanyresultaten voor het volle bedrag uit het resultaat te 'eliminieren'. Bij upstream- en sidestream-leveranties zou men dan een evenredig deel van de ongerealiseerde resultaten op intercompanytransacties buiten beschouwing moeten laten. ■

Literatuur

- Blommaert, J.M.J., (2004), De geconsolideerde jaarrekening, in: M.N. Hoogendoorn, J. Klaassen, en F. Krens (redactie), *Externe verslaggeving in theorie en praktijk*, Reed Business Information, 's-Gravenhage.
- Blommaert, J.M.J. en J.G. Kuijl, (2003), Goodwillbepaling en -impairment, in: *Accounting*, jg. 107, nr. 4, pp. 4-9.
- Blommaert, J.M.J. en B. Kamp, (2003), Consolidatie, in: J.B. Backhuis, R. Bosman, C.D. Knoops, *Het jaar 2002 verslagen, onderzoek jaarverslaggeving Nederlandse ondernemingen*, Kluwer, Amsterdam/Deventer.
- Blommaert, J.M.J., (2003), Vermogen en resultaat van groepsmaatschappijen en in de geconsolideerde jaarrekening, in: *Handboek Accountancy*, Kluwer, Deventer.
- Blommaert, J.M.J., (1996), Consolidatiealternatieven en de functie van de geconsolideerde jaarrekening, in: *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfs-economie*, jg. 70, no. 5, pp. 230-239.
- Chasteen, L.G., (2002), Equity Method Accounting and Intercompany Transactions, in: *Issues in Accounting Education*, vol. 17, no. 2, pp. 185-196.
- Klaassen, J. en M.N. Hoogendoorn, (2004), *Externe verslaggeving*, Wolters Noordhoff, Groningen, zesde herziene druk.
- Raad voor de jaarverslaggeving, (2004), *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving*, Kluwer, Deventer, jaareditie 2004.
- Smittenberg, R.A.H., (2003), Eliminieren?, in: *Controllers Magazine*, maart, pp. 40-41.

Noot

1 Dat er in de International Financial Reporting Standards (en in mindere mate in de US GAAP) weinig kan worden gevonden over de praktische details van consolidatie, komt door het feit dat de FASB en IASB zich

nooit hebben uitgesproken over de rol van de geconsolideerde jaarrekening. In phase II van het Business Combinations project (waarvan binnenkort de Exposure Draft wordt gepubliceerd) gebeurt dit wel. Daardoor zal mogelijk een stuk onduidelijkheid verdwijnen.

Bijlage 1

Journaalposten resultaat deelneming

	Deelneming in Dotone	147	
Aan	Resultaat Deelneming in Dotone 75% van (300 - 40) – (100% van 60 - 15% van 80)		147
	Deelneming in Dotwo	45	
Aan	Resultaat Deelneming in Dotwo (60 % van 150) – 100% van 45		45
of	<i>Op basis van 'zichtbaar' resultaat</i>		
	Deelneming in Dotone	225	
Aan	Resultaat Deelneming in Dotone		225
	Deelneming in Dotwo	90	
Aan	Resultaat Deelneming in Dotwo		90
<i>Upstream-leverantie</i>			
	Resultaat Deelneming in Dotwo	45	
Aan	Deelneming in Dotwo		45
<i>Downstream-leverantie</i>			
	Resultaat Deelneming in Dotone	30	
Aan	Deelneming in Dotone		30
<i>Sidestream-leverantie</i>			
	Resultaat Deelneming in Dotone	48	
Aan	Deelneming in Dotone		48

Bijlage 2

Eliminatieposten ten behoeve van de geconsolideerde balans

Ongerealiseerd intercompanyresultaat

	Onverdeelde winst (Dotwo)	75	
Aan	Voorraden (Mothcare)		75

	Onverdeelde winst (Mothcare)	40	
Aan	Voorraden (Dotone)		40

	Onverdeelde winst (Dotone)	80	
Aan	Voorraden (Dotwo)		80

Aanpassing deelneming in Dotone

	Deelneming in Dotone	18	
Aan	Onverdeelde winst (Mothcare) 747 – 75% van (1.100 - 80)		18

Aanpassing deelneming in Dotwo

	Deelneming in Dotwo	0	
Aan	Onverdeelde winst (Mothcare) 375 – 60% van (700 – 75)		0

Deelneming in Dotone 75%

	Geplaatst kapitaal	450	
	Reserves	150	
	Onverdeelde winst (Dotone)	165	
Aan	Deelneming in Dotone		765

Deelneming in Dotwo 60%

	Geplaatst kapitaal	240	
	Reserves	90	
	Onverdeelde winst (Dotwo)	45	
Aan	Deelneming in Dotwo		375

Belang derden in Dotone 25%

	Geplaatst kapitaal	150	
	Reserves	50	
	Onverdeelde winst (Dotone)	55	
Aan	Belang derden		255

Belang derden in Dotwo 40%

	Geplaatst kapitaal	160	
	Reserves	60	
	Onverdeelde winst (Dotwo)	30	
Aan	Belang derden		250
